

כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא

ממזן רבן של ישראל רבנו בעל אילת השחר שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 35 בהר תשע"ד

מתורת הפרשה

וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו. (בהר כה, יז)

ופרש"י "עוד יש דרשה מנין כשאתה מוכר, מכור לישראל חברך, וכשאתה קונה תקנה מישראל חברך ת"ל או קנה מיד עמיתך". והנה על מצוה צריך להוציא עד חומש בנכסיו, ועיין באהבת חסד דיני מצות הלואה (פ"ה סעיף ז) דאפי' אם העכו"ם מוסיף מעט יותר על המקח, אפי"ה מוטב למכור לישראל בפחות, וכן ה"ה לענין קנין מוטב יותר שיקנה מישראל, אפי' אם יצטרך להוסיף מעט יותר. והמקור לזה הוא בשו"ת הרמ"א סימן י', והחפץ חיים לא מפרש כמה זה נקרא מעט.

עוד נסתפקו בקנה כמה חפצים ביחד, האם מספיק מה דהם דבר מרובה על כל הקניה ביחד. וכן יל"ע בקונה חפץ בקביעות, וכשיקנה כמה פעמים זה יהא דבר מרובה, אם אפשר להחשיב זה כדבר מרובה.

ואמרו בשם בעל האבי עזרי זצ"ל שאם העכו"ם עושה עבודה יותר טובה, מותר לקנות ממנו.

הר"א ריין ז"ל סיפר שהי' קונה בוילנה בחנות של יהודי מחלל שבת, ואיים עליו שאם לא יפסיק לחלל שבת הוא יתחיל לקנות בחנות של גוי, וכשסיפר את הדברים להגאון ר' חיים עוזר זצ"ל, אמר לו לאיים עליו אתה יכול, אך צ"ע למעשה אם מותר לך להעדיף ולקנות אצל עכו"ם. (אילת השחר כאן)

וכשסיפרו ד"ז למרן הגר"ח שליט"א העירו לו, דלכאורה הרי דינו של המחלל שבת בפרהסיא כעכו"ם, ולמה הוא קודם לגוי. והשיב הגר"ח, בתלמוד ירושלמי הוריות (פ"ג ה"ה) אמרו- גר ומומר מומר קודם, מפני מעשה שאירע, שיכול לחזור בתשובה. (דרך שיחה ח"א עמ' ער"ה)

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלהיכם. (בהר כה, יז)

כתב רבנו. - הנה ידוע שבתורתנו הקדושה יש דינים בין אדם למקום. וגם בין אדם לחברו. גם בעשרת הדברות יש דינים שלו לבין קונו, וגם מה שאדם יזהר מלעשות רע לבריות.

ואונאת דברים מבואר בבא מציעא (נ"ח ע"ב) שזה יותר חמור מאונאת ממון, ובזה אין חילוק בין איש לאשתו, או אשה לבעלה. בגמרא (ב"מ נ"ט שם) כתוב שכיון שאשה דמעתה מצויה אז אונאתה יותר חמור מה שמצערין אותה, זה כולל בכל הדברים שגורם צער, **בפרט לצער אלמנה או יתומים חמור מאד.**

יש דברים שאנשים מורים היתר לעצמם, מורה או רב חושבים, שכדי שיהיה משמעת בשיעור וכדו' מותר לבזות בלי שיעור, אין הדבר כן, רק מה שמוכרח להוכיח, אבל לא לבזות. וזה חמור מאוד שמבזים ברבים.

רבי או כל מחנך צריך להוכיח, אבל לא להוסיף דברים הגורמים בושה. ובדרך כלל זה מחמת שחושב להגיב על שפוגעין בו וזה גורם שמשלם לו בכפלים. ובדאי שמכלל אונאת דברים לא יצא, ומאד צריך לזהר בזה.

וגם ההורים אין להם לבייש ילדיהם. וכן הראוני בספר חינוך מצוה שלי"ח. [דז"ל - ואפילו בקטנים ראוי להזהר שלא להכאיבן בדברים יותר מדי. זולתי במה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבני ובנותיו ובני ביתו של אדם, והמיקל בהם שלא לצערן בענינים אלה, ימצא חיים ברכה וכבוד] (מתוך מכתב שהתפרסם)

וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים. (בהר כה, כא)

החזון איש שביעית (סימן י"ח ס"ק ד) מביא סמ"ע בחו"מ סימן ס"ז ס"ק ב' דכתב בזמן הזה שביעית הוא מדרבנן, אין ברכה זו של הפסוק ועשת את התבואה לשלש השנים. והחזון איש סבירא ליה דגם בזמן הזה יש ברכה. והנה במציאות רואים ברכה אצל שומרי שביעית גם בזמננו. ויתכן שאפילו אם אין היום הבטחה זו של התורה, **מכל מקום פסק החזו"א זה גורם שיהא ברכה.** (אילת השחר כה, כא)

והוסיף רבנו ואמר בהזדמנות: **כח הפסק של "בעל הוראה" יש לזה השפעה בשמים**, ומתחשבים בזה. ולמשל מה שפסק החזו"א, שגם בשביעית בזמן הזה שהיא דרבנן יש את הברכה של וצויתי את ברכתי, התקבלו דבריו בשמים, כמו שרואים בחוש דברים נוראים שאירעו במשך השנים לשומרי שמיטה כדין. כמו מה שהיה בשמיטה האחרונה כשהיתה "קרה" בארץ ישראל, ובצפון נפסדו מטעים שלמים, ובמקום אחד היו שני מטעים של בנות סמוכים זה לזה בכמה מטרים, ובמטע ששמרו שמיטה כדין, לא ניזוקו הבנות כלל! ובמטע הסמוך ממש שהקילו בקולות שונות בשמירת השמיטה, נפסדו כל הבנות, ויהי הדבר לאות ופלא.

וכן פעם אחת לא הי' לשומרי שמיטה גרעינים טובים לזריעה, רק שבורים ורקובים, וזרעו אותם והצליחו מאד, ואותם שלא שמרו שמיטה, וזרעו עם גרעינים טובים ושלמים נתקלקל להם הכל! כי בשמים מילה של "בעל הוראה" קובעת, ומתחשבים בפסק שלו. (פרי חיים ר"ח) עוד אמר רבנו, בשנת השמיטה רואים דברים מיוחדים אצל שומרי שביעית, ואמנם לא כולם חוזרים בתשובה, כי היצר הרע יודע טוב לטמטם את כולם, אבל בכל זאת זו משוה. (קו' דברי חיזוק)

ענין בפרשה – שביעית

הן קרבה שנת השבע, וראינו לנכון לכנס דברים שנשא רבנו שליט"א בכמה מקומות, בעניני השביעית

זהירות בפירות שביעית

אינא באבות פ"ה מ"ח, דבר בא לעולם על מיתות האמורות בתורה שלא נמסרו לב"ד, ועל פירות שביעית. ומה זה איסור פירות שביעית. מפרש רש"י, שאוכל פירות שביעית לאחר הביעור, אבל מסתמא כלול בזה ג"כ כל האיסורים, הרי רוב דברים של פירות שביעית זה רק מדרבנן, וגם האיסור של פירות שביעית יש כאלה שסוברים שזה מדרבנן, ועכ"פ משמע כי למרות שזה רק דרבנן. [אמנם אין מוכרח לגמרי אבל] יכול להיות שגם על זה אמרו חז"ל דבר בא לעולם. ואחרי זה ג"כ כתוב גלות באה לעולם על שמיטת הארץ. רואים בפירוש שקודם דיברו רק על פירות שביעית, ולא על שמיטת הארץ. ורק הגלות זה על שמיטת הארץ רואים שזה לא כ"כ פשוט פירות שביעית, עד כדי כך שחז"ל אומרים על זה, שבא "דבר" לעולם. (אמרי שפר שביעית עמ' תלא)

דברי רבנו לחקלאים בביקור שערך בשמיטה תשס"ח

אין שום דבר שכתוב מפורש בתורה שעל זה הולכים לגלות, רק על שמיטה כתוב מפורש באם לא שומרים שמיטה יהיה גלות, ואנו מתפללים לה' שבזכות השמיטה נזכה לגאולה השלימה.

היתר מכירה

ונשאל שם רבנו ע"י החקלאי האם המכירה הזאת מותרת או אסורה, וענה אסור, והסביר לו... אתה יודע מה זה קונצים... [א"ה, וכבר חתם רבנו על מכתב עם מרנן הגרי"ש והגרמ"ל צ"ל ויבדלחט"א מרנן הגר"ש ואזנר, הגרנ"ק והגרנ"ק שאין לסמוך על ההיתר בשום אופן, ע"י חוט שני יו"ט וחוח"מ עמ' שע"ג].

שיחת רבנו לחקלאים גיבורי כח בשמיטה תשס"ח במושב יד רמב"ם

צריך רק לחזק שכל אלה שומרי שמיטה, אי אפשר לתאר עד כמה שזה חשוב בשמים. על הארץ אני לא יודע אם כולם מבינים את זה, בן אדם רואה את השדה מושבת, והפירות לא הולכים, כל מיני דברים, אבל בשמים זה חשוב מאוד. בן אדם צריך לדעת שהוא לא חי לעולם, כל אחד יבוא אחרי החיים שלו, צריך לדעת ששם זה העולם האמיתי. העולם שבו אדם צריך להתכונן. מה שהוא חי כאן זה עובר ועובר, וממשיך לעבור. כמו שהזכרנו קודם, בשום מקום התורה לא מזכירה שאם יעברו עבירה חלילה וחס, ילכו לגלות, חוץ משמיטה, כתוב בתורה בפירוש, שבעוון שמיטה יגלו.

ועל זה צריך לדעת שהתכלית שבו אדם צריך לראות להתבונן שלא רק בעולם הזה גם שם בעולם הבא.

ושמה זה העיקר מה שקונים את המצוות, ושמיטה זה אחד מהמצוות הכי חשובות.

כל המצוות חשובות, אין מצוה שלא חשובה, כל מצוה חשובה. אבל כשיש נסיונות עם קשיים, זה שוקל יותר, ממילא כל אחד צריך להתחזק.

אשריכם שאתם עומדים בנסיון, בזכות זה הקב"ה יברך את כולכם ואת כל המשפחה שלכם, בפרנסה ובריאות ובכל הדברים. תזכו גם כן לעולם הבא, העולם הנצחי שזה העיקר.

תזכו בעזר ה' שכל אחד ואחד הקב"ה יעזור לו שיזכה לזכות בגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן.

דברים שנשא רבנו בסיום השביעית חנוכה תשס"ב

בחוץ לארץ בעיירות לא הייתה שחיטה של כל המדינה, אלא לכל עיר היתה שחיטה, ובכל עיר היו אנשים שרצו לאכול על טהרת הכשרות, ואם התעוררה שאלה הלכו למורה הוראה, אם היה רואה אדם עני מאוד, כאשר הדבר היה אפשר מבחינת הדין היה מיקל לו. שהרי אנחנו מוצאים בפוסקים מקומות שאפשר להקל כגון הפסד מרובה, כבוד שבת והכנסת אורחים וכו', אך זה הכל קולות בגלל שאין ברירה כי המצב בכלל ישראל היה מאד קשה. וכמדומה שבאחרונים מביאים מה זה נקרא הפסד מרובה, וכתבו שהוא כמו שיווי של קורקבן. ומה זה קורקבן, היום זה ממש מגוחך אם יאמרו שקורקבן זה הפסד מרובה, שהרי זה סכום זעום מאד. אבל אז זה היה נחשב הפסד מרובה, והעניינים היו באים והיו מקילים להם בגלל שזה הפסד מרובה. אבל אצלנו היום ברוך ה' נשתנה המצב, אין מצוי שכל אחד ילך עם העוף שלו לשוחט לשחוט, ואח"כ ישאל את המורה הוראה. בדרך כלל זה בא עם כל הציבור שהתרבו ברוך ד'. וכן שביעית אי אפשר שכל אחד יעשה לעצמו, אלא צריך להיות מאורגן דרך ציבור, וכאשר זה מאורגן דרך צבור אי אפשר להשתמש בקולות, שהרי בצבור כלולים כולם, וגם אלה שאינם רוצים להשתמש בקולות, ואי אפשר לאמר לך יש קולא ולך לא.

מתוך שיחה בכינוס לאברכים בהיכל הכולל 'נחלת משה' ב' אלול תשס"ז

עיקר (החיזוק) של הדור זה אמונה בה', באמונה יש שני חלקים יש אמונה ויש בטחון, אמונה לבד ודאי דבר חשוב. אבל כל זמן שהאדם לא יודע שהכל מן השמים, הכל נגזר א"י לעשות נגד רצון הקב"ה, לבטוח בה' זה חלק הכי חשוב באמונה, כשהחלק של האמונה נולד בלי בטחון חסר באמונה, כשהקב"ה ברוב חסדו רצה שבו אדם יכול לזכות למדריגה של בטחון, אז הוא נתן לנו מצוה גדולה מאד, מצוה של פעם בשבע שנים היא השמיטה, השמיטה בין שמיטת קרקע שמיטת כספים, הכל ע"י זה שבו אדם ירגיל עצמו תמיד לשם בטחון בה', בלי בטחון אז האמונה חלשה, כמו שכתוב ברבינו בחיי כד הקמח הוא מסביר את החלק של האמונה זה בטחון בה', ע"י שהוא בוטח בה' בלי זה אז האמונה חלשה, זה מילים גבוהות לבטוח בה' שהכל ממנו, זה חסר בנסיון של אמונה אמיתית, והקב"ה נתן לנו את המצוה הגדולה הזאת ועל זה, זה נוגע לכל כלל ישראל, ובפרט לחקלאים שהם הלא מתפרנסים מעבודת האדמה, אע"פ שזה החלק הכי חשוב בבטחון, אבל צריך לעזור לאנשים האלה שלא יפלו ח"ו, לכן הדבר הכי גדול שבו אדם צריך לדעת עוד, לעזור להם לבוטחים האלה שהפסוק קורא להם גבורי כח, שום דבר לא כתוב גבורי כח, שאר האנשים עושים מצוות לא כתוב עליהם גבורי כח, שומרי שמיטה אלה שעובדים את האדמה הם גבורי כח, והם לא עובדים השנה, זה גבורי כח צריך לעזור להם, הקב"ה עזר לנו ב"ה כל השמיטות הקודמות, ונזכה שיעזור גם עכשיו. מצאנו בפסוק שהולכים לגלות בעון השמיטה. ועל שום עבירה אחרת לא

כתוב מפורש בתורה שהולכים לגלות, אמנם כתוב [פרשת בחוקת] בכללות [כשמצטברות עבירות], אבל לא כתוב מפורש על אלה, רק בשמיטה בקרקע כתוב אם לא מקיימים את השמיטה ח"ו גולים, הולכים לגלות, והקב"ה באמת רוצה מכלל ישראל שהמצוה הזאת כ"כ חמור מאד מצד אחד, ומצד שני השכר של זה אין לתאר גבורי כח נחשב. שהקב"ה באמת יעזור, וכל אחד יודע את זה כבר מהשמיטות הקודמות עד כמה שזה קשה ועד כמה שצריך לעזור, אנחנו צריכים מאד להתחזק בזה כל אחד, גם להתחזק וגם לחזק, לחזק את כל החקלאים ובכלל את כל שומרי שמיטה, וגם אח"כ להזהר לא לאכול מה שאסור לאכול, יש ספיחין, איסור דאורי', ויש עוד דברים דרבנן, על כל פנים אנחנו צריכים מאד לחזק ולהתחזק, **הקב"ה יעזור שכל מה שאנחנו יותר נחזק, יש יותר סיכויים שנוכל לעבור את השמיטה כדון**, ובזכות השמיטה נזכה שבמקום הגלות הקב"ה יעזור שעיי"ז נזכה לגאולה האמיתית, לכל כלל ישראל במהרה בימינו א"ס.

שיחת רבנו בכינוס הכנה לשביעית תשע"ד

מורי ורבותי. מצד אחד תדיר ושאני תדיר, תדיר קודם, מצד אחד מצוה שבכל יום, זה חשוב מאד, אך מצד שני מצוה נדירה שלא מצויה כל יום, צריך כל כך לחבב ולכבד אותה. [א"ה וכן כתב כעיי"ז הגרע"א באגרות אגרת י"ב] מי נותן שיוכל לזכות לכזו מצוה גדולה של שמיטה, שזה רק פעם בשבע שנים, שנה אחת! ומי שזוכה לזה אין לשער איזה שמחה צריך להיות בלב שלו, שיוכל לקיים מצוה כזאת, שלא בכל יום אפשר לקיים את זה, יש הזדמנויות לקיים מצוה גדולה מאד, אין לשער כמה שמחה צריך להיות לאדם שמקיים את זה. וגם אלה שעוזרים לכל החקלאים ומלמדים אותם, מקרבים אותם, אין לשער איזה זכות שיש, איזה שמחה צריך להיות לאדם שיוכל לקיים מצוה כזאת גדולה, הרי אין לשער את הגדלות של כל המצות, ומצות שמיטה שהיא נורא ואיוס! איזה גדלות שיש. הקב"ה יזכה אותנו שנזכה לקיים אותה אחרי שיהיה כל כלל ישראל בתורה ויראה, ויקוים בנו הפסוק ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. אם נזכה למצות גדולות כאלו, הקב"ה יעזור שבזכות זה נזכה לגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן.

מכתב במעלת קרן השביעית

יום שני כ"א כסלו שנת השמיטה תשס"א

למע"כ הרבנים הגאונים משתתפי הכינוס לעזרת שומרי השביעית בארץ הקודש בראשות ראשי הגולה, ראש הישיבה הגאון רבי אליהו שווי שליט"א וכ"ק האדמו"ר מנובומינסק שליט"א המתקיים בניו יורק.

הנני להביע בזה ברכות לכינוס לש"ש של הרבנים וראשי הישיבות שליט"א בגולת אמריקה, לעזר ואחיסמך לגיבורי הכח עושי דברו שומרי השביעית בארה"ק. רחב לבנו לשמוע, על דבר ההתעוררות הגדולה בין החקלאים לשמור השמיטה בכל פרטיה ודקדוקי, וזאת ע"י המרכז הארצי לחקלאים שומרי שביעית, שנוסד ע"י הגאון החסיד רבי בנימין מנדלסון זצ"ל גאב"ד דקוממיות ת"י אשר ממשיכים בעזה"ת לעסוק בשליחות קודש בשנת השמיטה הנוכחית לנסוע למושבם ולעורר האנשים ולהדריכם בהדרכה הלכתית, ומקצועית, ומתחייבים להם החזקה כל שנת השמיטה, כאשר למשפחות רבות, תמיכה זו היא עבור קיומם ופת לחם, אשר זה עולה להוצאה מרובה מאוד, ואשר המרכז בה לשתף בזה את כלל הציבור.

וידוע כמה מצוה זו היתה חביבה וחשובה בעיני גדולי הדורות אשר היו הראשונים בין העושים והמעשים בכל ליבם עבור מצוה זו, וכמה מרן החזון איש זללה"ה עמל על החדרת שמירתה בין החקלאים.

לכן אנו פונים למנהיגי הציבור היקרים וראשי הישיבות שליט"א להיות טופח על מנת להטפח, ולעורר אחינו שבגולה להיות שותפים נאמנים **לבא לעזרת ה' בגיבורים לתרום ולהתרים לטובת 'קרן השביעית'** ושלא יהיה ח"ו חילול ה' שיש שרוצים לשמור ואין מחזיקים בהם. אהרן יהודה לייב שטיינמן.

תמיכה בגיבורי הכח

בס"ד יום ער"ח מנ"א תשס"ז. הנה אשרי חלקם של הנוטלים חלק במצוות שביעית, ע"י תמיכתם בגיבורי הכוח בעלי שדות וכרמים שפרנסתם עליהם ומשביטים ומפקירים אותם כאשר נצטוונו בתורה. **וכאשר מפרסמים בציבור תוכניות שונות** כאילו לזכות את הציבור בקיום מצוות שביתת הארץ בשביעית, הנני להבהיר כי הקריאה של גדולי ישראל לחיזוק השמיטה ע"י תמיכה בשומרי שביעית כוונתם רק לגיבורי הכוח כנ"ל. ואין לפרסומים של התוכניות השונות הנ"ל שום שייכות לכוונת הקריאה של גדולי ישראל, **ואינה אלא הטעיית הציבור**, ואכן מי שתומך במשביטים שדוניהם וכרמיהם, אשרי חלקו ואכן יש לו זכות שעוזר לקיים מצות שביעית. ש י נסים קרליץ. אהרן יהודה לייב שטיינמן. [א"ה ובתחילה היה כתוב בסוף המכתב כך: ואכן יש לו חלק במצות שביעית. והעיר רבנו דרך בת"ת מצאנו שמי שתומך בתורה יש לו מצות ת"ת, אבל בשביעית אמנם **שכרו גדול שמסייע לשומרי שמיטה**, אבל אינו מקיים בזה מצוות שביעית, ולכן שינו את הנוסח וכתבו כנ"ל ואכן יש לו זכות שעוזר לקיים מצות שביעית].

וכל מיני תבואה

בדרך אמונה (פ"א ה"ז) בבה"ל כתב וז"ל ואטו אסור להתפלל בשביעית על עץ שיעשה פירות. ובני רי"ש נ"י העיר דבתענית י"ט ב' אמרי' דמתריעין בשביעית על הגשמים מפני פירות האילן, מבואר דמותר להתפלל שיצמחו הפירות, ואין זה עבודה האסורה בשביעית. ויל"ע דהא מבואר במטבע הברכה הברכה השנים ואת כל מיני תבואתה לטובה, וכתב מרן הגר"ח קנייבסקי במכתבו דבשנה השביעית יש לכון ע"פ מה דאיתא בנדרים (נ"ה א) וכל תבואת שדה לאתויי פירות האילן, א"כ אאילן קאי וגם יש אופנים שירק מותר ע"כ. והגר"ש קלוגר בתשו' האלף לך שלמה (או"ח סימן נ"ו) כתב וז"ל, גם י"ל דנוסח הברכה כן הוא, וכמו שאנו מתפללין ואת כל מיני תבואתה טובה, ואיך מתפללין זה כשכבר נגמר ונקצר התבואה, ובפרט בא"י דהתבואה נגמר בניסן, ואיך מתפללין כל הקיץ על מיני תבואתה, ובע"כ דטופס ברכות כן הוא, ולא רצו לשנות חז"ל הנוסחא כל פעם. ומבואר דקאי על תבואה. ומאידך האבודרהם (ד"ה ברכ עלינו) כתב ואת כל מיני תבואתה כל מיני פירות נקראין תבואה על שם ותבואתה מרבה למלכים (נחמיה ט' לו). ורבנו הגרא"ל שטיינמן שליט"א אמר דזאת כל מיני תבואתה לטובה, קאי על כל תבואת העולם וא"ש שאומרה נמי בשביעית בלא לכון על פירות האילן (אמרי שפר שביעית עמ' תי"ד).

הגר עם שכנים חילונים

מי שגר בבית משותף והשכנים אינם שומרי שביעית, והגן עובד בגינה כשאר השנים, יפקיר חלקו שבגינה. ולענין נתינת הכסף לועד הבית עבור הגינון כשאי אפשר בע"א, אמרו הגר"נ והגר"ל שטיינמן והגר"נ קרליץ שליט"א שאינו עובר בזה, שהרי הם כגוזלים ממנו כי אם לא ישלם להם, הם יחייבו אותו בתשלום בערכאות שלהם. (הגר"צ פלמן שליט"א קובץ מבי דינא שביעית עמ' שני"א)

היתר מרן החזון איש

סיפר ר' משה שינפלד ששאל את מרן החזון איש ז"ל היות ובתקופה ההיא, היה מצוי ערבים שהיו חוטפים קרקעות בארץ והיו משתלטים עליהם, ואח"כ היו טוענים שקרקע זו שייכת להם, ולכך היו צריכים לעבור עם טרקטור על שטח האדמה כדי לעשות כמין חזקה בקרקע, שיותר לא יוכלו אחרים להשתלט על זה. ושאל את מרן ז"ל האם מותר לעשות דבר זה גם בשמיטה. וסיפר שמרן ז"ל חשב וחשב על השאלה במשך חצי שעה, ובסוף העלה להיתר שמותר לעשות כך גם בשמיטה. וביקש ממרן ז"ל שיכתוב לו את פסק ההיתר. ומרן ז"ל כתב לו את זה. ואח"כ באו כמה קנאים לצעוק עליו. ור' משה שינפלד הראה להם את ההיתר שכתב מרן ז"ל [א"ה]. וז"ל מרן ז"ל באגרתו הנדפסת בספר דרך אמונה ה' שמיטה ויובל פ"א הי"א ס"ק צ"ז "השטחים הגובלים עם הגוים ושכבר ניסו השכנים להשיג גבולם ושהדבר מביא לידי פגישות מסוכנות ושלאפשר למנוע הדבר בחרישה לחוד ושהחרישה הזאת לא תועיל לזריעה במוצאי שביעית קרוב הדבר שמצב זה חשוב כאונס ארנוא" עכ"ל. ומובא בסוה"ס שם במכתבים סימן ד' (אעלה בתמר עמ' ס"ה)

תוספות שביעית

בריש מס' שביעית מבואר דצריך להוסיף משנה ששית על השביעית באיסור חרישת הקרקע שלוש יום ונדרש מקרא בחריש ובקציר תשבות דאין צריך לומר חריש וקציר של שביעית, שהרי כבר נאמר שדך לא תזרע אלא חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית וכן סוף שנת השביעית צריך להוסיף מהשמינית באיסור קצירה. ובגמ' מו"ק ד' אי"ר יוחנן ר"ג ובית דין בטלו תוספת שביעית ולמדו כן מגז"ש לשבת בראשית מה שבת היא אסורה ולפניה ולאחריה מותרין אף שביעית כן. והק' בתוס' ד"ה מה הרי גם בשבת איכא דין תוספת שבת בין בכניסה ובין ביציאה ואין למדו משבת לשביעית דלפניה ולאחריה מותרין, ותי' התוס' דההוא פורתא אינו אלא זמן כל שהוא ומודה ר"ג דצריך להוסיף. ובשו"ת חמדת שלמה סי' ל"ה הקשה דלהאי תוספת שביעית במשהו למה צריך קרא הא בלאו איסור שביעית נמי אסור לחרוש דהרי תחילת שנת השביעית הוא ברי"ה. ותיפ"ל דמשום יו"ט צריך להוסיף מהחול על הקודש ואסור לחרוש אז מדין תוספת יו"ט וכן הקשה בתוספת דמוצאי שביעית הנכנס לשמינית דנלמד מקרא דבקציר תשבות דאי מיירי בזמן מועט תיפ"ל דתחילת שמינית הוי ר"ה ובלא"ה אסור בקצירה משום יו"ט.

ורבנו שליט"א תי' בדין תוספת שבת אין הכוונה דיש איסור מלאכה בער"ש אלא רק דיש דין לקבל תוספת שבת אבל אם לא קיבל עליו את השבת מבעוד יום אינו עובר בעון חילול שבת רק עובר במה שלא קיבל עליו קדושת ותוספת שבת וכן בתוספת יו"ט. משא"כ בדין תוספת שביעית אין הפי' דצריך לקבל עליו תוספת שביעית חדא משום דלא שייך להוסיף על השנה ואם יש דין בשנה השביעית תשבות לא שייך שיהא דין להקדים ולקבל עליו דהשנה תתחיל מבעו"י ורק דיש דין שביטה מלפניה ותו דהא הדין שביטה הוא בקרקע ולא בהגברא דהקרקע צריכה לשבות ממלאכה ומה שייך שהאדם יקבל עליו בקבלתו דין על הקרקע ודלא כדן קבלת שביטה בשבת דהוא קבלה על הגברא ובתוספת שביעית הקבלה פירושו שיחול על הקרקע דין שביטה וזה לא שייך ועיי' דהריב"ו דקרא בא לרבות דצריך להקדים לשבות מלפני הלילה ולהוסיף משנה שישית מעט ולכך יהיה נפ"מ פשוטה גבי מי שלא קיבל עליו קדושת יו"ט ועשה מלאכה בקרקע דעל איסור של שביטת יו"ט לא עבר דהא מ"מ עדיין לא קיבל ע"ע יו"ט אלא עבר במה שלא קיבל עליו קדושת יו"ט אמנם אחר דמרבין מקרא דצריך תוספת שביעית ויש איסור לעבוד בקרקע עוד מבעו"י נתחדש לן דאי עבד בקרקע עבר אף באיסור מלאכה משא"כ בשבת ויו"ט כ"ז שלא קיבל לא עבר על המלאכה (פרורים משולחן גבוה פר' בהר. ורבי אליהו משה אורצל שליט"א קובץ קול תורה סה)

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

הוצאת אבטיח מכלי המיוחד לכך

להוציא מאבטיח חתיכות מעוגלות ככדור ע"י כף המיוחדת לכך, (כף מעוגלת העשויה בצורת כפית עמוקה ועגולה), שמעתי מהגר"א שליט"א דלהוציא בזה חתיכות האבטיח שצמודים לקליפה יש בו חשש בריה בכלי, ושלא לאתגר ודאי דאסור. אבל לחתוך בזה מה שלמעלה מזה ודאי דשרי ולית ביה משום עובדין דחול, וחשיב זה כתיקון אוכלא דלית ביה משום עובדין דחול. ואף דמצינו בכ"מ דבכלי המיוחד לכך אית ביה משום עובדין דחול. דיעויין בסי' שכ"ז סיג אין מגרדין בכלי העשוי לכך. ובמשנ"ב סק"ח כתב הטעם משום דהוא כעובדין דחול, וע"ע ברמ"א בסי' שליח סעי' א' אסור להכות בשבת על הדלת בטבעת הקבוע בדלת אע"פ שאינו מכוין לשיר הואיל והכלי מיוחד לכך. ובביאור"ל (ד"ה הואיל) הביא מהפמ"ג דהטעם משום דמיחזי כעובדא דחול, וע"ע בסי' שכ"א סעי' י' אסור לגרור הגבינה בשבת במורג חרוץ בעל פיפיות שקורין ראליו"ו, ובמשנ"ב (ס"ק ל"ו) כתב טעם האיסור דכיון שהכלי מיוחד לכך ה"ז דרך חול ע"ש, הרי חזין מכ"ז שבכלי המיוחד לאיזה תשמיש אסור להשתמש בו משום דהוי עובדין דחול. ותיקון הגר"א שליט"א דאף דהוי כלי המיוחד לכך, מ"מ במכשירי אוכלין ל"ש עובדין דחול דהוי תיקון אוכלין. וליכא בזה שום מלאכה, ורק כשעושה מלאכה או כשהעובדין דחול מביא לידי מלאכה או סתם מעשה דאית ביה טירחא, אסרו משום עובדין דחול ולא כשעושה תיקון אוכלין (אליבא דהלכתא קובץ סב עמ' כ"ב) [ועיי"ש שהאריכו ופילפלו בדברים הנ"ל].

© העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זרה גולדה לוינ' ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל

לעילוי נשמת הרה"ג רבי יצחק בהר"ר אברהם לבה זצ"ל נלב"ע ד' אייר תשע"ד